

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»**

**ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ
РОСЛИНИЦТВА
(основи землеробства)**

**Практикум до лабораторно-практичних занять
для студентів економічного факультету**

2010

УДК 633.171

ББК 41/42

У 93

Ушкаренко В.О. та ін.

У 93 Практикум до лабораторно-практичних занять для студентів економічного факультету «Технологія вирощування продукції рослинництва (основи землеробства)». – Херсон: Однішчос, 2010. – 156 с.

ISBN 978-966-8447-62-4

Укладачі:

Ушкаренко Віктор Олександрович – академік НААНУ, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства;

Аверчев Олександр Володимирович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент (розд. 2, 3, 4, 5);

Лавренко Сергій Олегович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент (розд. 6, 7);

Рудік Олександр Леонідович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент (розд. 1);

Свиридов Олександр Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Рецензент:

Базалій В.В. – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції, генетики та насінництва ХДЛУ.

Схвалено і рекомендовано до друку кафедрою землеробства (протокол №1 від 17.09.2009 р.), науково-методичною радою економічного факультету (протокол № 1 від 18.09.2009 р.), науково-методичною радою агрономічного факультету вченою радою (протокол № 2 від 28.10.2009 р.)

Практикум до лабораторно-практичних занять для студентів економічного факультету «Технологія вирощування продукції рослинництва (основи землеробства)» створений, щоб навчити студентів застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних питань з основ землеробства.

ББК 41/42

ISBN 978-966-8447-62-4

© Ушкаренко В.О., 2010

© Аверчев О.В., 2010

© Лавренко С.О., 2010

© Рудік О.Л., 2010

© Свиридов О.В., 2010

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	6
1.1. Предмет, мета, та цілі землеробства.....	6
1.2. Історія розвитку землеробства.....	9
1.3. Напрямки розвитку землеробства.....	20
1.4. Фактори життя та умови середовища.....	21
1.5. Закони землеробства.....	25
РОЗДІЛ 2. ГРУНТ ТА ЙОГО РОДЮЧІСТЬ.....	31
2.1. Виникнення і розвиток ґрунту.....	31
2.2. Родючість ґрунту.....	32
2.3. Склад і властивості ґрунту.....	33
2.4. Водний режим ґрунту.....	40
2.5. Характеристика основних типів ґрунтів України та заходи з підвищення їх родючості.....	42
Контрольні питання.....	54
РОЗДІЛ 3. СИСТЕМИ ЗЕМЛЕРОБСТВА ТА СІВОЗМІНИ.....	55
3.1. Наукові основи побудови сівозміни.....	55
3.2. Причини необхідності чергування культур у сівозмінах.....	56
3.3. Попередники та їх оцінка.....	61
Контрольні питання.....	71
РОЗДІЛ 4. БУР'ЯНИ ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З НИМИ.....	72
4.1. Поняття про бур'яни.....	72
4.2. Класифікація бур'янів.....	73
4.4. Класифікація та характеристика гербіцидів.....	84
Контрольні питання.....	90
РОЗДІЛ 5. ОБРОБІТОК ГРУНТУ.....	95
5.1. Наукові основи обробітку ґрунту.....	95
5.2. Способи обробітку ґрунту.....	101
5.3. Система обробітку ґрунту.....	102
5.4. Ґрунтозахисна контурно-меліоративна система землеробства	106
Контрольні питання.....	109
Розділ 6. ДОБРИВА.....	110
6.1. Мінеральні добрива.....	110
6.2. Моніторинг елементів живлення рослин.....	116

6.3. Система удобрення сільськогосподарських культур в полях сівозміни	118
Розділ 7. МЕЛІОРАЦІЯ ҐРУНТІВ	123
7.1. Меліорація земель, загальне поняття	123
7.2. Позитивні наслідки меліорації	126
7.3. Негативні наслідки меліорації	127
7.4. Сучасний стан меліорації земель в Україні	131
7.5. Рекультивація земель	134
Контрольні питання	142
ТЕРМІНИ І ВИЗНАЧЕННЯ ПО ЗЕМЛЕРОБСТВУ	143
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	153

ВСТУП

Метою практикуму до лабораторно – практичних занять з дисципліни "Технологія виробництва продукції рослинництва" (Основи землеробства) для студентів економічного факультету є вивчення основ наукового землеробства, які дають спеціалісту економісту знання про вірне вирішення питань з технології виробництва продукції рослинництва в ринкових умовах ведення господарства, раціонального використання землі, підвищення її родючості та інше.

Завдання дисципліни – ґрунтовно знати основні фактори життя рослин, закони наукового землеробства, прийоми підвищення родючості ґрунтів, елементи технології вирощування сільськогосподарських культур. Уміти дати оцінку і провести вибір найбільш продуктивних сільськогосподарських культур, а також їх сумішей при визначенні структури посівних площ з урахуванням ґрунтово-кліматичних і економічних особливостей господарств в умовах організації колективного або фермерського господарства.

Предмет дисципліни – вивчення основ ґрунтознавства, наукового землеробства, агрохімії та елементів агротехніки вирощування польових, кормових та лучних культур.